

Metody statystyczne - zestaw 1

1. Mając do dyspozycji generator liczb pseudolosowych o rozkładzie jednorodnym $U[0, 1]$, wygeneruj liczby z rozkładu:

1. jednorodnego na przedziale $[a, b]$.
2. wykładniczego $p(x) = \begin{cases} 0, & x < 0 \\ \lambda e^{-\lambda x}, & x \geq 0 \end{cases}$ (metoda odwracania dystrybuanty)
3. normalnego $N(0, 1)$ (metoda Boxa-Mullera)

W każdym przypadku wygeneruj histogram zmiennej losowej x i porównaj go z analitycznym wzorem.

- *Metoda odwracania dystrybuanty* - proszę policzyć dystrybuantę rozkładów z punktów 1 i 2, a następnie ją odwrócić. Wynik jest następujący: dla rozkładu jednorodnego $F^{-1}(x) = (b-a)x+a$, a dla rozkładu eksponencjalnego $F^{-1}(x) = \frac{1}{\lambda} \ln \frac{1}{1-x}$. Jeśli u są losowane z rozkładu jednorodnego $U(0, 1)$, to $F^{-1}(u)$ będą losowane z rozkładu o dystrybuancie F . Proszę więc wygenerować odpowiednio dużo $F^{-1}(u)$, narysować ich rozkład (unormowany histogram) i porównać z analitycznym wzorem.
- *Metoda Box-Mullera*: okazuje się, że jeżeli zmienne u_1, u_2 są losowane z rozkładu jednorodnego, to zmienne $y_1 = \sqrt{-2 \ln u_1} \sin(2\pi u_2)$ oraz $y_2 = \sqrt{-2 \ln u_1} \cos(2\pi u_2)$ są losowane z rozkładu normalnego $\mathcal{N}(0, 1)$. Proszę wykonać histogram dla jednej z tych funkcji i porównać go z analitycznym wzorem.

2. Przypomnienie z wykładu - „Ruina gracza”. Gracz A wygrywa kolejkę gry z prawdopodobieństwem p i przegrywa z prawdopodobieństwem q ($p+q=1$, $0 < p, q < 1$). Znajdź prawdopodobieństwo, że gracz A zrujnuje się (to znaczy, że jego kapitał spadnie do zera), mając początkowo kapitał a . Gracz B posiada początkowo kapitał b . Rozważ przypadki $p \neq q$ oraz $p = q = \frac{1}{2}$.

Niech r_a^A będzie prawdopodobieństwem ruiny gracza A przy kapitale początkowym

a. Dla $p \neq q$ mamy: $r_a^A = \frac{\left(\frac{q}{p}\right)^a - \left(\frac{q}{p}\right)^b}{1 - \left(\frac{q}{p}\right)^b} = \frac{1 - \left(\frac{p}{q}\right)^b}{1 - \left(\frac{p}{q}\right)^a}$. Dla $p = q = \frac{1}{2}$ mamy $r_a^A = \frac{b}{z}$.

3. Wyrysuj wykres liczby wygranych i kapitału w funkcji numeru rozgrywki dla obu graczy. Powtórz ćwiczenie dla różnych p .

Propozycja implementacji:

- Proszę zaimplementować funkcję "rzut", która jako argumenty przyjmuje prawdopodobieństwo p oraz kapitały graczy A i B . Funkcja powinna zwracać kapitał gracza A i B po jednym kroku gry (rzucie fałszywą monetą): z prawdopodobieństwem p powinna dodać 1 do kapitału gracza A i odjąć 1 od kapitału gracza B oraz z prawdopodobieństwem $q = 1 - p$ powinna dodać 1 do kapitału gracza B i odjąć 1 od kapitału gracza A .
- Proszę następnie napisać funkcję "gra", która jako argumenty przyjmuje p oraz kapitały początkowe graczy A i B . Funkcja "gra" powinna zawierać pętlę, która kończy się, gdy któryś z graczy się zrukuje.
- Proszę przeprowadzić wiele gier (np. 200) - w każdej grze gracze dostają nowy kapitał a i b i grają do ruiny jednego z graczy, a następnie proszę wyrysować wykresy liczby wygranych oraz kapitału obu graczy w funkcji numeru rozgrywki (jeśli gracz wygrywa daną partię, to jego kapitał wzrasta, jeśli przegrywa, to kapitał maleje). Przykładowe parametry p : 0.1, 0.45, 0.5, 0.55, 0.9. Proszę wziąć równe kapitały początkowe (np. po 20).

4. Wyrysuj rozkład prawdopodobieństwa ruiny gracza A w funkcji kapitału początkowego (rozważ przypadki $p \neq q$ oraz $p = q = \frac{1}{2}$). Porównaj rozkłady z wyliczonymi analitycznie.

W tym zadaniu chodzi o porównanie numeryki z analitycznymi wzorami z zad.

2. Propozycja implementacji dla zadanego p :

- Proszę przyjąć stałe $z = a + b$, np. $z = 100$.
- Następnie, dla każdego możliwego zestawu (a, b) , czyli $(a=1, b=99)$, $(a=2, b=98)$ itd., proszę znaleźć prawdopodobieństwo ruiny gracza A .
- Jak wyliczyć prawdopodobieństwo ruiny gracza A ? Proszę zasymulować wiele gier (np. 100 lub 1000) dla danego zestawu (a, b) , prawdopodobieństwem ruiny będzie liczba przegranych gier przez liczbę wszystkich gier.

Proszę powtórzyć te symulacje dla różnych p , podobnie jak w poprzednim zadaniu. Otrzymane wyniki proszę porównać ze wzorami analitycznymi (tzn. przedstawić je na jednym wykresie).

5. Wyrysuj histogram przedstawiający liczbę kolejek potrzebnych do ukończenia gry dla $p = \frac{1}{5}$, $p = \frac{1}{2}$, $p = \frac{4}{5}$.

W tym zadaniu wystarczy rozegrać wielokrotnie grę i kontrolować liczbę kolejek w danej grze. Propozycja implementacji:

- Proszę napisać funkcję, która dla danego p oraz kapitałów początkowych rozgrywa grę oraz zwraca długość rozgrywki (ilość rzutów) - wystarczy zmodyfikować funkcje z wcześniejszych zadań.

- Proszę rozegrać wiele gier (np. 10000) oraz narysować histogram z czasów rozgrywki.

Proszę powtórzyć zadanie dla różnych p , podobnie jak we wcześniejszych zadaniach.

6*. Korzystając z wyników zadania 5, wyrysuj rozkład średniej długości rozgrywki w zależności od p . Dla jakich wartości przewidywane jest maksimum?

7*. Wyrysuj rozkład kapitału gracza A po n rozgrywkach dla $n = 10$, $n = 0.5\bar{n}$, $n = 0.9\bar{n}$ ($\bar{n}$ jest średnią długością rozgrywki dla zadanych parametrów) oraz dla różnych $p = \frac{1}{5}$ lub $p = \frac{1}{2}$.

8. Wyrysuj rozkład prawdopodobieństwa ruiny gracza A w funkcji prawdopodobieństwa wygrania pojedynczej rozgrywki p . Przedstaw rysunki dla dużego i małego kapitału początkowego.

Zadanie podobne do zad. 4, ale tutaj mamy ustalone kapitały, a zmienną jest p .

9*. Powtórz zadania (3, 5, 8) dla trzech lub więcej graczy.